

Van de kade naar lager wal

ANTWERPEN

Van onze medewerker

Wouter Hillaert

De Onderneming staat weer op de Zomer. In de geijkte opstelling: met hun zelf ontworpen, houten half-rondtribune neergepoot op een unieke locatie. De kade op Linkeroever, waar vorige jaren de Pagnol-trilogie *Marius, Fanny en César* speelde, is gewisseld voor een braakliggend stuk treinland-schap onder de Noorderlaan-brug op het Noord. Er liggen tus-sen stapels dwarsliggers en uiteengeschoffelde hangars nog wat vergeten sporen. Troostelo-zer kan het niet.

Ook de uitgebeelde situatie is aan lager wal geraakt. *Macht der gewoonte* gaat over een verfoem-aaide circusfamilie die nog amper publiek trekt. De patriarch van het gezel-schap is de botte Garibaldi (Kris Van Trier). Hij staat op precisie en concentratie en terroriseert daarmee zijn vier mislukkingen van artie-sten. Het koorddanseresje (Kyoko Scholiers) is simpel en de dompteur (Frank Dierens) een dronkaard die door zijn die-ren steeds gebeten wordt. De

komiek (Yves Degryse) kan amper zijn muts op zijn kop houden en de jongleur (Waas Gramser) wil gewoon weg.

En dat is het dan ook. Wie dezelfde volkse verhaallijn langs dramatiek en romantiek ver-wacht als in de Pagnol-voorstel-ling, komt bedrogen uit. Thomas Bernhard schreef met *Die Macht der Gewohnheit* (1974) vooral een praatstuk. Het tweede deel ervan is niet meer dan één lange uit-gestelde muziekrepetitie. Garibaldi probeert zijn onhandige artie-sten immers al twee decennia lang Schuberts *Forellenkwintet* aan te leren, om er ooit in de ring het publiek mee te ver-bazen. Het is een vergeefse illusie, en zo

zijn er in dit stuk wel meer. Bern-hard thematiseert bovenal een zelfbedriegend toekomstverlan-gen, dat de sleur en het verval van het heden leefbaar moet houden.

Over dat naargeestige basisge-voel heeft de Oostenrijkse schrij-ver, zoals steeds, een dunne lak van grappige absurditeit gelegd, en precies die humor probeert De Onderneming verder door te voeren. De komiek komt op met een dansende ezel, twee acteurs in een dierenpakje. De dompteur is niet gewoon dronken, maar *stiepelzat*. En ook de strijkersre-petitie wordt licht opgevrolijkt met eenvoudige slapstick-ele-menten.

Toch lach je maar af en toe. Het acteer-spel mag dan al mooi in orde zitten, de tekst trekt in zijn uitgelengde troosteloos-heid voortdurend tegen. De Onderneming lijkt in haar gedurfd evenwichtstoer met Bernhard te veel naar één kant over te hellen. Het ont-breekt het acteurscollectief in deze voorstelling aan een dra-maturgie die ook de donkere kant van de schrijver belicht, met als gevolg dat zijn landerig-heid vooral gaat aanvoelen als zand in de machine.

Het is natuurlijk niet zo dat "deze onderneming helemaal mislukt is", zoals Garibaldi ergens over zijn circusproject zegt. Alleen al het plezier waar-mee Koen Schetske de locatie voor *Macht der gewoonte* heeft opgsmukt tot een klein woon-wagenpark, maakt deze produc-tie de moeite waard. Op het podi-um zelf weet vooral Van Trier in zijn weinig vanzelfsprekende rol de ziel in de voorstelling te hou-den. Maar toch waren de sponta-ne achteraf-reacties van het pre-miërepubliek legio: "Pagnol was beter, hé?" Het is de macht der gewoonte. We zijn de laatste jaren door De Onderneming gewoon te vaak verwend.

RECENSIE

WAT: *Macht der gewoonte*

WIE: De Onderneming

WANNEER EN WAAR: Tot 29 augustus

in de Kempenstraat, Antwerpen.

Uitverkocht.

Info: www.zomervanantwerpen.be en

www.deonderneming.be

ONS OORDEEL: Ondanks puik spel valt deze Bernhard-onderneming wat gewrongen uit, omdat er geen drama-turgie is die ook recht doet aan de don-kere kant in de tekst.